

3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας
Σκέψη και Μάθηση / 29 Μαρτίου- 1 Απριλίου 2012, Ιωάννινα
Συμπόσιο: «Γνωστικές Αναπαραστάσεις και η Αξιοποίησή τους στη Συστημική -
Οικογενειακή Ψυχοθεραπεία»

**«ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ: Η
ΕΙΚΟΝΑ-ΣΩΜΑΤΟΣ ΩΣ ΚΟΜΒΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ
ΧΟΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ»**

Έλλη Κήτα, Ψυχολόγος – Παιδαγωγός / Χοροθεραπεύτρια

ellikita@hotmail.com , www.baobablab.org

«Στην Χοροθεραπεία ολόκληρη η υποκειμενική εμπειρία του ατόμου δίνεται στον χώρο, μετασχηματίζεται, αποκωδικοποιείται, μετατρέπεται και τελικά ενσωματώνεται» . (Pallaro P ,(2007)

Θα ήθελα κατ' αρχήν να ευχαριστήσω την κα. Παπαδιώτη που με κάλεσε να συμμετάσχω σ' αυτό το διάλογο. Είμαι Ψυχολόγος και Χοροθεραπεύτρια, ασκώ αυτό το επάγγελμα αρκετά χρόνια και αυτή την εποχή, με τη βοήθεια της κας. Παπαδιώτη , ολοκληρώνω, μια διατριβή με θέμα την εικόνα-σώματος. Κι ενώ η διατριβή βρίσκεται αυτή τη στιγμή στο τελευταίο της στάδιο, η συμμετοχή μου εδώ μου δίνει την ευκαιρία να σας πω πως ξεκίνησε. Θα σας παρουσιάσω το περιστατικό, μέσα από το οποίο, πριν από χρόνια, γεννήθηκαν τα πρώτα μου ερωτήματα. Παράλληλα, θα προσπαθήσω να σας δώσω μια γεύση από τον τρόπο, με τον οποίο δουλεύει η Χοροθεραπεία στην πράξη, και από τον τρόπο με τον οποίο συνδέει την πράξη της με τη θεωρία και ειδικότερα με το θεωρητικό πλαίσιο του συμποσίου, το οποίο μας κατευθύνει προς το ζήτημα της αξιοποίησης των αναπαραστάσεων στη θεραπεία.

Αν οι αναπαραστάσεις διακρίνονται σε πραξιακές, απεικονιστικές και συμβολικές, στη Χοροθεραπεία, δουλεύουμε με τις αναπαραστάσεις και στα τρία επίπεδα: το υλικό προκύπτει στο επίπεδο της πράξης, ως κίνηση. Η κίνηση δημιουργεί εσωτερικές εικόνες και το όλον στη συνέχεια μετατρέπεται σε λόγο.

Το υλικό μας δεν είναι μόνο το σώμα και η κίνηση, αλλά, η κίνηση σε σχέση με τις εσωτερικές και εξωτερικές εικόνες που δημιουργεί και σε σχέση με το λόγο που εκφέρει το πρόσωπο μέσα από την κίνησή του ή για την κίνησή του.

Ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία που διαθέτουμε για να κατανοούμε ό,τι συμβαίνει και για να οργανώνουμε τις συνεδρίες μας είναι η εικόνα-σώματος, την οποία την ορίζουμε ως μια τρισδιάστατη, πολύ-αισθητηριακή εικόνα, η οποία μετέχει εξ ίσου και του σώματος και των λέξεων, και του σώματος και της προσωπικότητας. Την αντιλαμβανόμαστε ως μια πολυεπίπεδη λειτουργία, η οποία επεξεργάζεται και συνθέτει τη βιο-ψυχο-κοινωνική πληροφορία, εξασφαλίζοντας τη συνοχή του ενσώματου προσώπου. Ως μια «κομβική» αναπαράσταση που παρέχει το πλαίσιο για τη νοηματοδότηση όλων των αναπαραστάσεων που κατασκευάζουμε. Και την αντιμετωπίζουμε, τέλος, στην πράξη, ως μια πλαστική οντότητα, που διαρκώς ανακατασκευάζεται, αλληλεπιδρώντας με το περιβάλλον, δηλαδή, το Χώρο, και αλληλεπιδρώντας με το Χρόνο, δηλαδή, συνοδεύοντας την εξέλιξη του προσώπου και των σχέσεών του.

Αλλαγή σε ένα επίπεδο της εικόνας-σώματος φέρνει αλλαγές και στα άλλα, μερικές φορές με μη- αναμενόμενα αποτελέσματα, όπως αυτό που θα σας παρουσιάσω αμέσως, αναφερόμενη στην περίπτωση μιας θεραπευόμενης, την οποία εδώ θα ονομάζουμε Β. Η Β μετά από μια χοροθεραπευτική συνεδρία, κατά τη διάρκεια της οποίας νοιώθει ότι επέλυσε ζητήματα ορίων, ανάμεσα σε εκείνη και τους γονείς της, οδηγεί με το αυτοκίνητό της μια μεγάλη απόσταση και ανακαλύπτει με έκπληξη ότι οδηγεί διαφορετικά.

Για να καταλάβουμε τι έγινε, θα πρέπει να δούμε πώς οδηγούσε πριν, τι έγινε στη συνεδρία και τι έγινε μετά.

Η Β. είναι 38 ετών. Οδηγεί δέκα χρόνια. Σε δρόμους μονής κατεύθυνσης με πολλές λωρίδες, όπως η Εγνατία, αναπτύσσει μεγάλες ταχύτητες και προσπερνά άνετα. Σε δρόμους διπλής κατεύθυνσης αντιμετωπίζει το εξής πρόβλημα: ακόμα

κι αν είναι ευθεία και το απέναντι αυτοκίνητο είναι πολύ μακριά, εκείνη δεν προσπερνάει. Ξέρει ότι ο χρόνος είναι αρκετός, αλλά για κάποιο λόγο δεν το κάνει. Όπως είπε χαρακτηριστικά «Σκεφτόμουνα πάντα: Τώρα ξέρω ότι προλαβαίνω, αλλά εγώ δε μπορώ να το κάνω. Ή: ε! ναι! το ήξερα ότι θα προλάβαινα, αλλά δεν πειράζει». Αν, τη στιγμή που προσπερνάει, εμφανιστεί αμάξι στο αντίθετο ρεύμα, όσο μακριά κι αν είναι αυτό, προτιμάει να φρενάρει και να ξαναμπεί πίσω από το μπροστινό της, παρ' ότι έχει επίγνωση ότι αυτό είναι πιο επικίνδυνο από το να ολοκληρώσει την προσπέραση.

Φαίνεται, ότι σε ένα πρώτο αντιληπτικό επίπεδο λειτουργεί σωστά, εφ' όσον σωστά υπολογίζει ότι ο χρόνος που διαθέτει είναι αρκετός. Μπορούμε, λοιπόν, να υποθέσουμε ότι κάποιο «σχήμα» του χάρτη της παρεμβαίνει και καθορίζει τη συμπεριφορά της. Η Ψυχολογία της οδήγησης (traffic psychology) μας λέει ότι ο άνθρωπος που οδηγεί, ενσωματώνει τον όγκο του αυτοκινήτου στην εικόνα-σώματός του. Η κατεύθυνση που δείχνει ο άξονας του κορμού του, είναι γι αυτόν η κατεύθυνση του αυτοκινήτου και υπολογίζει τις αποστάσεις ξεκινώντας από το δικό του κέντρο. Το σχήμα που παρεμβαίνει στην περίπτωση της, μπορούμε να υποθέσουμε ότι έχει σχέση, με την αίσθηση του κέντρου και της περιφέρειας, τη σαφήνεια των ορίων του εαυτού και των αντικειμένων, την εναλλαγή μεταξύ κεντρικής και περιφερικής όρασης, με τη δυνατότητα δράσης εντός ενός δυναμικού χώρου, με τον κύκλο απόφασης και με την εμπιστοσύνη σ' αυτό που της λένε οι αισθήσεις της.

Ας πάμε τώρα στη συνεδρία.

Η Β. είναι προχωρημένη στη θεραπεία της και έχει ευχέρεια στο να δουλεύει με το σώμα της. Η θεραπεύτρια την οποία επισκέπτεται από καιρού εις καιρόν σε μια άλλη πόλη, δουλεύει μαζί της με μη παρεμβατικό σύστημα. Η θεραπευόμενη εστιάζει στο σώμα της, και μπαίνει σε ελεύθερο κινητικό συνειρμό, ο οποίος την οδηγεί σε εικόνες, μεταφορές και λεκτικοποιήσεις που αξιοποιούνται στη θεραπευτική διαδικασία. Κινείται κυρίως με κλειστά μάτια.

Η συνεδρία ξεκινάει με συζήτηση για την αποσαφήνιση του θέματος και του αιτήματος.

Θέμα=> δισταγμοί όσον αφορά την προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη, δεν αποφασίζει όπως θα μπορούσε, δεν αξιοποιεί αρκετά τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που της δίνονται, η σχέση με τους γονείς παίζει ρόλο, ξέρει ότι νοιώθει άσχημα στην ιδέα να γίνει καλύτερη, να δει ή να ζήσει πράγματα που εκείνοι δε μπόρεσαν. (θα λέγαμε νοιώθει άσχημα να τους προσπεράσει)

Αίτημα=> όχι τόσο η διερεύνηση, όσο η επίλυση της κατάστασης « ξέρω τι μου συμβαίνει, θέλω να τελειώνω μ' αυτό»

Στην αρχή, η Β. κινείται σε συνάρτηση με τα στοιχεία της δομής του δωματίου: κοντά στην πόρτα ή κοντά στο παράθυρο, στις γωνίες ή στο κέντρο, κοντά ή μακριά από την περιοχή όπου κάθεται η θεραπεύτρια. Πρώτα με μάτια ανοιχτά και μετά με κλειστά.

Στη συνέχεια, ακολουθεί τις οδηγίες της θεραπεύτριας, οι οποίες δίνονται σταδιακά, βήμα-βήμα, χωρίς να διακόπτουν τη διεργασία:

ΟΔΗΓΙΑ: να μπει στη διαδικασία να ξεχωρίσει μέσα στο δωμάτιο

Την περιοχή του Πατέρα, της Μητέρας και τη δική της
και να «δει τι θα γίνει».

Η Β. αναφέρει : « Οι περιοχές των γονιών στην αρχή πολύ μεγάλες, ασαφείς, του πατέρα γκρίζα, ψηλή, της μητέρας γαλάζια, πιο φαρδιά, σα να μη μπορώ να τους βάλω σε μία θέση και να διαχέονται παντού. Εγώ νοιώθω ένα χώρο σα μία σφαίρα ή σα μια φούσκα γύρω μου, αλλά δεν είναι εύκολο να τον κρατήσω: όποιον και να πλησιάσω είναι σα να με τραβάει, κινδυνεύω να απορροφηθώ, ή ο χώρος μου συρρικνώνεται. Νοιώθω τύψεις και στενοχώρια. Επιστρέφω στην περιοχή μου. Θέλω πια να τελειώνει αυτό. Θα βρω τον τρόπο. Τα ξεχνάω όλα, συγκεντρώνομαι στο κέντρο μου, και φτιάχνω με όλο μου το σώμα ένα κύκλο γύρω μου. Θέλω να είναι κύκλος. Συνεχίζω μέχρι να έχω μια έντονη, ξεκάθαρη,

φαρδιά γραμμή που να ορίζει τον κύκλο μου και να έχω και μια δυνατή αίσθηση του κέντρου μου. Επαναλαμβάνω τις κινήσεις που μου δημιουργούν αυτή την αίσθηση. Το κάνω προς όλες τις κατευθύνσεις. Σιγά-σιγά οι περιοχές των γονιών μου γίνονται κι αυτές πιο ξεκάθαρες. Μπορώ να πλησιάσω ή να φύγω, χωρίς να χάσω το κέντρο μου ή να συρρικνωθώ. Μπορούν να υπάρχουν και μπορώ να υπάρχω. Όλος ο χώρος είναι καθαρός»

ΟΔΗΓΙΑ: να συμπυκνώσει την εμπειρία της σε μια κινητική ακολουθία (χορογραφία) και να την επαναλάβει με πολλούς τρόπους: αργά- γρήγορα/ άλλα μέλη του σώματος/μάτια ανοιχτά- κλειστά

ΟΔΗΓΙΑ: να μπει στη διαδικασία να βρεθεί σε μια ήρεμη στάση δύναμης

ΟΔΗΓΙΑ: να αφήσει να αναδυθεί μέσα της, με ελεύθερο συνειρμό, μία φράση

Η φράση που αναδύεται είναι :«Δεν κάνω κακό με το να υπάρχω».

Η Β. το αναφέρει στη θεραπεύτρια.

ΟΔΗΓΙΑ: να απευθύνει αυτή τη φράση στον καθένα από τους δύο γονείς χωριστά, ενώ συνεχίζει να παραμένει σε «ήρεμη στάση δύναμης».

Η Β. αναφέρει: «Γύρισα προς τον καθένα διαδοχικά πολλές φορές και επανέλαβα τη φράση. «μαμά δε σου κάνω κακό με το να υπάρχω», «μπαμπά δε σου κάνω κακό με το να υπάρχω». Κρατούσα χωρίς προσπάθεια την ισορροπία μου, δεν έχανα σε κάτι την αίσθηση που είχα από το σώμα μου, ένοιωθα τον κύκλο μου γύρω μου, την περιοχή της μητέρας μου και του πατέρα μου, αλλά και το χώρο μεταξύ μας, ελεύθερο. Στεκόμουν, αλλά ταυτόχρονα ένοιωθα ότι έχω ελευθερία κίνησης»

Η συνεδρία τελειώνει με μια μικρή συζήτηση, η Β. δεν έχει ανάγκη να μιλήσει πολύ. Η θεραπεύτρια τη ρωτά πότε θα επιστρέψει στην πόλη της και της

προτείνει να κάνει πρώτα μια βόλτα στο κοντινό λιμανάκι πριν πάρει το αυτοκίνητό της για να φύγει.

Δύο ώρες μετά η Β. ξεκινάει για μια διαδρομή 500km. Σε μια μεγάλη ευθεία, ενώ κανείς δεν έρχεται από απέναντι, ξεκινά να προσπεράσει ένα διπλό βυτιοφόρο. Ενώ βρίσκεται στη μέση της προσπέρασης, εμφανίζεται στο βάθος ένα αμάξι. Κατά τη συνήθειά της, ετοιμάζεται να φρενάρει και να ξαναμπεί πίσω από το βυτιοφόρο. Όμως διαπιστώνει ότι το δεξί της πόδι, όχι μόνο δεν αφήνει το πεντάλ, αλλά έχει πατήσει τέρμα το γκάζι. «Δεν ήταν ότι δε μπορούσα να το αλλάξω αυτό. Αλλά ήταν σαν το πόδι μου να έκανε μόνο του την κίνηση και σα να μην ήθελε να με ακούσει. Είπα και εγώ λοιπόν, φτάνει, θα εμπιστευτώ το πόδι μου. Προσπέρασα άνετα, ως συνήθως είχα πολύ χρόνο. Φαίνεται ότι από τη στιγμή που κάποιος άλλος ήταν απέναντι και χρειαζότανε να φτιάξω εγώ δικό μου χωροχρόνο στη «δική του» λωρίδα, προτιμούσα να υποχωρώ»

Μπορούμε να κατανοήσουμε το γεγονός αυτό με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Δε θέλω εδώ να το ερμηνεύσω, όσο να το καταγράψω με όρους σχετικούς προς την εικόνα-σώματος:

Το θέμα της Β. αναπαριστάται κατά τη διάρκεια της συνεδρίας με τη μορφή ενός χώρου. Πρόκειται για ένα χώρο ταυτόχρονα εσωτερικό και εξωτερικό, ταυτόσημο με την εικόνα του σώματος. Η δομή του είναι στην αρχή ρευστή και συγκεχυμένη. Ο εαυτός και αντικείμενα έχουν ασαφείς διαστάσεις και αποστάσεις. Όταν η Β. τείνει να εστιάσει στα αντικείμενα χρειάζεται να κάνει προσπάθεια για να αφ-εστιάσει (η περιοχή του άλλου την απορροφάει) Η επίλυση του θέματος αναπαριστάται με τη νέα οργάνωση του χώρου, την οποία επιτυγχάνει η Β. Εδώ, οι διαστάσεις και οι αποστάσεις είναι σαφείς. Ανεξάρτητα από το αν είναι κοντά ή μακριά, αν κινείται αργά ή γρήγορα, με ανοικτά ή κλειστά μάτια, ο εαυτός και τα αντικείμενα διατηρούν την ταυτότητα τους. Η Β. μπορεί να εντάξει τους δύο γονείς, μέσα στο πεδίο που της προσφέρει η περιφερική όραση και μπορεί επίσης να εστιάσει χωρίς να απορροφηθεί.

Ας δούμε, όμως, ποια είναι τα βήματα μέσα από τα οποία η Β. κατορθώνει να οργανώσει με σαφήνεια το χώρο:

Α) Επιτρέπει στην κίνησή της να συντονιστεί με την πρόθεσή της για επίλυση («θα βρω τον τρόπο»).

Και πώς βρίσκει τον τρόπο;

Β) Εμπιστεύεται την αίσθηση του σώματός της και την ακολουθεί

(«επαναλαμβάνω τις κινήσεις που μου δημιουργούν αυτή την αίσθηση»)

Γ) Εστιάζει και ενδυναμώνει την αίσθηση του κέντρου της απ' όπου μπορεί να υπολογίσει πλέον διαστάσεις και αποστάσεις.

Δ) Προσδιορίζει με δράση την αίσθηση της περιφέρειας ενός χώρου γύρω της.

Με τις οδηγίες της θεραπεύτριας, η νέα οργάνωση εμπεδώνεται εκ νέου μέσω της δράσης, καθώς η Β επαναλαμβάνει τη χορογραφία της με διάφορους τρόπους και προχωρά σταδιακά σε λεκτικοποίηση. Ας δούμε τα στάδια ένα-ένα, καθώς και τι είναι αυτό που προσφέρουν στην ολοκλήρωση της διαδικασίας:

1) Η χορογραφία επαναλαμβάνεται με μάτια κλειστά και με μάτια ανοιχτά= η νέα οργάνωση εγγράφεται και σε σχέση με εσωτερικά και σε σχέση με εξωτερικά σημεία, σε σχέση με την εσωτερική εικόνα και σε σχέση με την εικόνα του εξωτερικού χώρου.

2) Η χορογραφία επαναλαμβάνεται αργά και γρήγορα= η νέα οργάνωση εγγράφεται μέσα σε διαφορετικές καταστάσεις του αντιληπτικού- κινητικού συστήματος

3) Η χορογραφία επαναλαμβάνεται εμπλέκοντας περισσότερα μέλη του σώματος = εντάσσονται πολλοί τρόποι δράσης μέσα στη νέα οργάνωση

4) Λεκτικοποίηση πριν ακόμα τελειώσει η κίνηση= η φράση που αναδύεται, οργανώνει, στο επίπεδο της συνείδησης, την επίλυση της συναισθηματικής

σύγκρουσης παράλληλα με την οργάνωση της αίσθησης του σώματος στο χώρο, των περιοχών και των ορίων τους.

5) Η οδηγία της θεραπεύτριας προς τη Β. να απευθύνει τη φράση σε κάθε γονέα χωριστά, αποκρυσταλλώνει τη νέα δομή του χώρου της εικόνας σώματος, στο επίπεδο των διαπροσωπικών σχέσεων: η « περιοχή του Πατέρα» γίνεται πλέον ο ίδιος ο πατέρας ως πρόσωπο. (δεν κάνω κακό σε σένα). Από το περίγραμμα των περιοχών στο χώρο περνάμε στα όρια μεταξύ των προσώπων.

Η σημασία αυτής της μετάβασης μπορεί να γίνει κατανοητή μέσα από τη θεωρία των αντικειμενοτρόπων σχέσεων: το ψυχικό αντικείμενο και ο εαυτός αναγνωρίζονται, σταδιακά, κατ' αρχήν ως «περιοχές» και τέλος, ως ολοκληρωμένες, συγκεκριμένες οντότητες. Ταυτόχρονα όμως, δεδομένης της ενεργητικής συμμετοχής του σώματος και της εικόνας-σώματος στη διαδικασία, η μετάβαση εγγράφεται παράλληλα ως αλλαγή στο οπτικό-αντιληπτικό σύστημα: η Β. περνάει από την λειτουργία της περιφερικής όρασης που απαντά στο ερώτημα «Πού βρίσκομαι εγώ / Πού βρίσκεται αυτό» στη λειτουργία της κεντρικής όρασης που απαντά στο ερώτημα: «Τι είναι αυτό». Η σημείωση αυτή μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε την αλλαγή που προέκυψε στην οδηγική συμπεριφορά της Β. , καθώς η συνεργασία και η εναλλαγή περιφερικής- κεντρικής όρασης είναι σημαντική για την εκτίμηση των αποστάσεων και της ταχύτητας των αντικειμένων.

6) Συζήτηση- αφήγηση της εμπειρίας= η νέα οργάνωση εντάσσεται μέσα στην ιστορία του προσώπου και μέσα στην ιστορία της θεραπευτικής σχέσης.

Τέλος, εμπεδωμένη στο σώμα, η νέα οργάνωση μεταφέρεται στην καθημερινότητα. Το σχήμα που επηρέαζε τις αποφάσεις της Β. έχει αλλάξει. Εμπιστεύεται πλέον τις αισθήσεις της και την αντίληψή της και αποφασίζει ανάλογα. Με όρους γνωσιακής ψυχολογίας θα λέγαμε ότι οι από πάνω προς τα κάτω διεργασίες (top-down processing) δεν παρεμβαίνουν και δεν παρενοχλούν την εκτίμηση της κατάστασης και τη διαδικασία της απόφασης. Η ερμηνεία της

κατάστασης (συσχετισμός ταχυτήτων και διαθεσιμότητα χώρου) είναι ελεύθερη να προκύψει βασισμένη στη διαδικασία από κάτω προς τα πάνω (bottom-up processing) και η Β. δεν αμφισβητεί πλέον αυτό που τις λένε οι αισθήσεις της. Με εντυπωσιακό τρόπο («το πόδι μου δεν άφηνε το πεντάλ») το σώμα συμμετέχει ενεργητικά στη διαδικασία απόφασης (decision process)

Θα τελειώσω με τα λόγια δύο μεγάλων θεωρητικών της εικόνας σώματος .

«Έφτασα στο συμπέρασμα ότι η αντίληψη του μεγέθους και του βάρους των αντικειμένων, των αποστάσεων και των διαστάσεων του χώρου, της ταχύτητας, της πρόσκρουσης και της κίνησης, είναι άμεση έκφραση της συνολικής λιβιδινικής κατάστασης. Η σχέση μας προς το χώρο καθορίζεται από τη σχέση μας με τα άλλα ανθρώπινα όντα» (Psychoanalysis of Space, Schilder, 1935)

«Η τοποθέτηση παραμέτρων της εικόνας-σώματος στο ίδιο συνεχές με άλλα αντιληπτικά φαινόμενα, θα δημιουργήσει τη γέφυρα που θα αποκαλύψει την αλληλεξάρτηση μεταξύ των αντιληπτικών φαινομένων και των διαπροσωπικών σχέσεων» (Personality, Body Perception and Body Image Boundary, S. Fisher, 1978)

Ελπίζω να σας έχει δημιουργηθεί αρκετή περιέργεια, ώστε να θελήσετε μια μέρα που θάχετε το χρόνο, να φυλλομετρήσετε περιοδικά του χώρου όπως π.χ. το American Journal of Dance Therapy (Springer), The Arts in Psychotherapy (Elsevier) και το Body, Movement and Dance in Psychotherapy (Taylor & Francis) και να ανακαλύψετε τη Χοροθεραπεία, μια σύγχρονη, διεπιστημονική, θεραπευτική προσέγγιση.

ΥΣ.: Στο περιστατικό το οποίο αναφέρεται, Χοροθεραπεύτρια είναι η Dr. Marcia Leventhal. Η συγγραφέας ήταν παρούσα ως θεραπευόμενη. Η χρήση του τρίτου προσώπου, επέτρεψε την αναγκαία απόσταση κατά την επεξεργασία του υλικού.

